

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Extranger. 5.

QUE CONSTI

—Si ha fet algun día de sol, no ha sigut pas pera afavorir al «Sindicat de Iniciativa», sinó en obsequi á nosaltras, las donas guapas.

CRONICA

LAS FESTAS DE LA CIUTAT

No es gayre llubit, certament, el paper del que trenca 'l ball rodó, com diuen els francesos. L'atrabiliari que s'fica allà ahont no 'l demanan pera esquitxar de fel y vinagre l'alegría dels que s' diverteixen, mereix que se l'agafi per malfactor y se 'l tanqui ab pany y clau, fins que hagi suhat tot el verí, com qui posa caragols á dejenar. Si está malalt, que s' curi, y no 'ns vingui presumint de refinat, fent escarafalls del tip de riure barroer, que á n' ell li está privat per la malaltía. ¡Que rigui tothom... tothom que 'n tingui ganas, que massa n' hi ha de desganats! Reyan els deus que ornaren ab el riure la boca del home, divinísat pel dó que may floreix al morro de la bestia. Els tristos, donchs, son degenerats. ¡Que rigui tothom!

Y si las festas son alegría, vingan festas; ja plorarem demá... ó d' aquí á una estoneta. Ara tenim festas á Barcelona, ¿per qué hem de privar al poble que s' hi diverteixi?

Sí, tenim festas; pero sense alegría. No cal ser atrabiliari ni degenerat pera desitjar que s' acabin, y pera creure que no s' haurían hagut de comensar. Festas ben de poble, ben espontánias y bonicas, pot ser ens convindrían després de las moixigangas oficials de la primavera, de las corrúas de cotxes tancats, dels discursos carrinclóns á las salas tancadas, de las comitivas dauradas pels carrers que tancavan soldats y civils; de las recepcions cortesananas al rey y als infants—que no son órfans, segons cantan els pressupósits que cada any votan las Corts... Pero d' aquellas festas populars no 'n tenen res las que 'ns ha enjiponat el *Sindicato de iniciativa*, que ha pres el nom de Barcelona, com la Lliga Regionalista usufructúa el nom de Catalunya.

No son aquestas suposadas festas, ni ceremonias encasacadas ni esclats d' alegría de la multitut. Es un negoci. La paraula sindicat es la justa pera explicar-lo. Uns quants fondistas, taberners y cafeters, s' han juntat pera una empresa comercial. Ells han dit á Barcelona: «Volém guanyar uns quants milers de pessetas que 'ns fan molta falta. ¿Cóm? Fent venir forasters. Donchs, la qüestió es enllepolirlos ab cartells que 'ls prometin espectacles sorprenents, y ab viatjes baratets. Nosaltres hi posarem la feyna, y fins avensarem diners, no massa. Y será la ciutat la que convidi á la gent de fora y fassi tot el gasto...»

Pels *iniciadors*, el negoci de las festas es claríssim. Si el fessin ells sols, correntne tots els riscos, encare 's podria tolerar; pero comprometenti á la ciutat, ja es un' altra cosa. Sent un negoci, s' ha de veurer lo que la ciutat hi guanya ó hi pert. S' ha de tractar com un negoci.

Pero ¿es que la ciutat, pot tractarho aixís? ¿Li es permés el negoci cru, l' entrada d' un grapat de duros,—suposant que entrin—sense més ni més?

¡Ah, no! La ciutat té un crédito que no pot arriscar, obligacions primeras que no deu may deixar de banda. La ciutat no 's pot rebaixar fins á sortir á las estatacions á cridar als forasters pera que *entrin que 'ls agradará*; oferintlis entreteniments de qual-sevulga mena, encare que sápigam que 'ls hi han d' agradar. Tant per tant, lo millor sería encapsalar el programa ab una llista de casas de prostitució; donchs prostitució es un programa fet no més que pera agradar y treure els diners del hoste.

La ciutat no s' havia d' entregar al foraster més que en lo que pugui tenir de noble y decorós. Art, saber, fins alegría ciutadana, que redimissin la baixa venalitat del convit. No m' agradan las paraulas grossas; pero, lo cert es que Barcelona aqueixos días s' ha deshonrat. El seu Ajuntament devia prevenir la degradació, al menos enterantse de lo que 'ls marxants ne volían fer, y no permetre qu' embrutessin la Rambla ab penjolls de flors de celuloide y ab llumets que no hi fan cap falta.

Jo no vull saber si n' han vingut de forasters, tant se me 'n dona. Lo qu' hagin deixat á las fondas y al kiosch de Canaletas no val ¡qué ha de valdrel la perda del crédito de la ciutat. Saragossa, que no presum á tot arreu y á cada hora de metròpoli hispánica, de mestra y precursora de ciutats, s' ha arreglat festas decorosas, trascendentas perque significan una magnífica rectificació del odi histórich als francesos, exhibició d' arts y d' industrias, congressos d' associacions sabias ó filantrópicas. ¡Cóm queda Barcelona ab el concurs de *bombas*... de paper!

Encare més que el respecte al crédito, que prou necessita enrobustirse, la ciutat nostra ha de tenir presentas constantment obligacions urgents, que may s' acaba de resoldre á cumplir. ¿Quín bon ciutadá no las hi té de presentas? Barcelona bruta, Barcelona ignoranta, Barcelona malalta, ¿cóm s' atreveix á convidar als forasters á que vinguin á véurela? Al mes passat varen morir més de doscents barcelonins d' infecció intestinal, y prop de doscents tísichs... ¡Quína tranquilat no ha de tenir el regidor que discuteixi programas de festas, pera no sentirse atormentat pel pensar que d' aquells morts ell n' hauria de salvar molts més de la meytat!

Tenim festas... y el poble corre pels carrers, pero no riu. En alguna reconada dels barris baixos, sota el xiu-xiu del paper vermell retallat, fa rodar parellas agafadas el *pianista* que roda la maneta. Son els que més se diverteixen; els únichs que 'ls sembla divertir-se. Confessém que per un ball de vehinat, ahont triomfa el taberner de la cantonada y l' adroguer que fía s' humanisa ab els parroquians, no es cosa de programa... L' altra gent anava á corrúas pels passeigs, sense pena ni gloria. Jo he vist á las familias—m' agrada veure jo mateix tot lo que puch—tornar del castell de fochs lo mateix que anava á sentir el bombo dels fantasmas de la Ronda... No reyan, no. Si els hagués vist riure, creyeume, fins hauria perdonat als *iniciadors* del negoci de las festas.—TULP

EN SALMERÓN Y LA CARICATURA

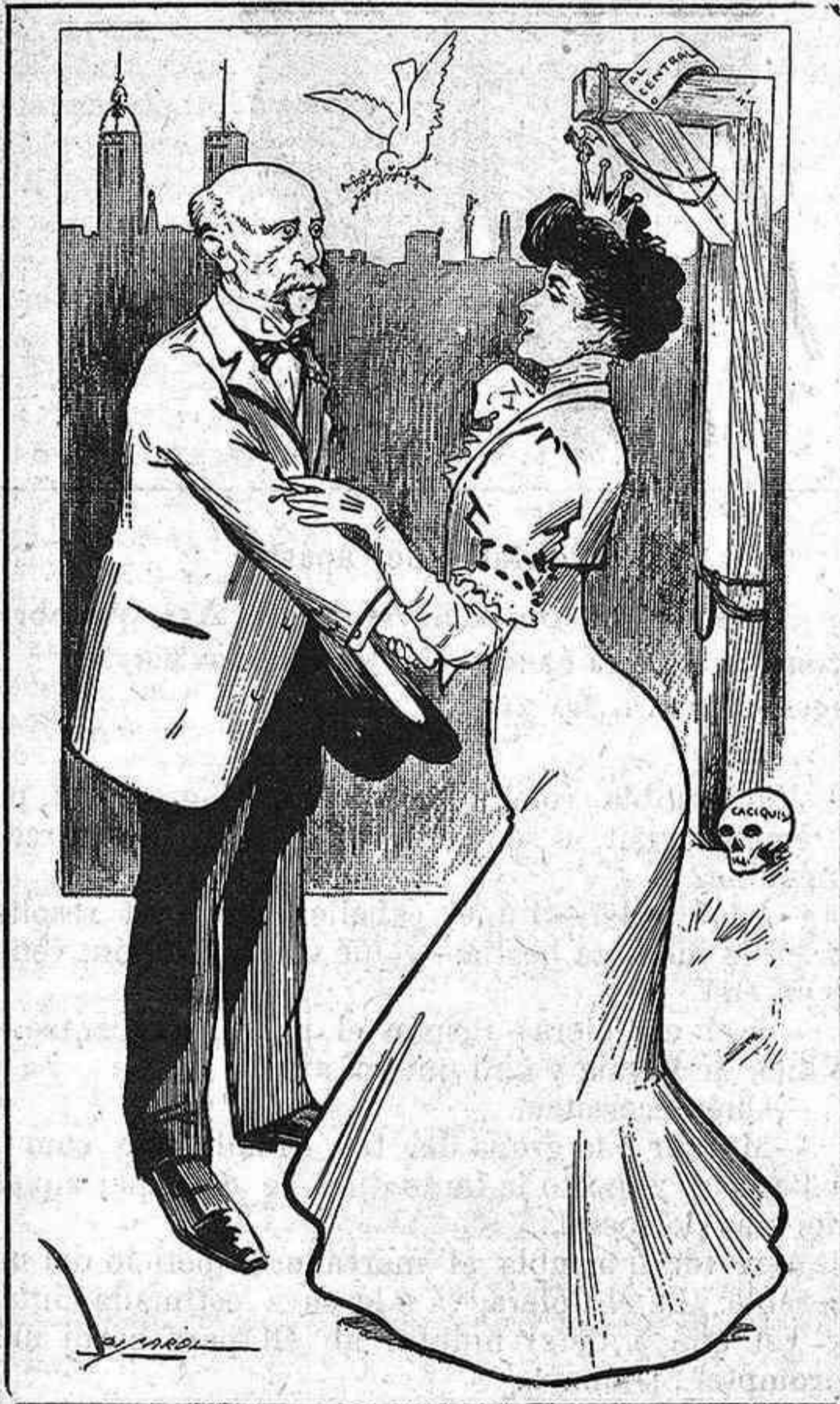

De las Borjas á Barcelona.—Viatge triunfal
[Visca 'l nostre Salmerón!]

L' apóstol de la Democracia

D. Nicolau Salmerón dirigint la paraula al poble
en un meeting de la Plassa de toros.

La despedida

—Senyora, ja ho sab: treballar, treballar y treballar... Y sempre á las sevas ordres.

* * *

T' he demanat un petó
y tú, esquerpa y juguetera,
me l' has fet tan xich, tan breu
que de petó ha estat sols ombra.

Els meus llabis no han pogut
fruí apenas la sabrosa

Efectes d' un discurs

El cop de Gracia.

sensació dels llabis teus...
y aixó no es un petó, noya.

Aixó es recansa tan sóls
de una besada més dolça;
aspre regust d' afalachs
que promets y que no donas.

Quan tú vols de mi un petó,

EN SALMERÓN Y LA CARICATURA

El gran Conceller de Catalunya

—Prefereixo á totas las mevas representacions la de diputat per Barcelona...

(Caricaturas publicadas en LA ESQUELLA DE LA TORRATXA)

jo te 'n dono vuyt, deu, dotze...
y en cada un (ibé prou que ho sabs!)
m' hi entretinch més bella estona.

¿Cóm te tinch, donchs, d' agrahir,
colometa encisadora,
la ditadeta de mel
que m' has passat per la boca?

MAYET

EL CÓLERA

El quiento es vell, pero la secció telegráfica dels diaris vé á ferlo avuy d' actualitat rabiosa.

¿Contemlo?
Allá vá.

Muntat en briós caball, pel camí de Bagdad fa vía un mercader que vé de fira. Pocas horas més de trotar y será á casa.

No han anat malament els negocis. Tots els tapisos, venuts. Las telas de seda, colocadas quedan ab regular ganancia. Ha comprat en excelents condicions una partida d' opi y essencias que la primera caravana li durá á la porta del magatzém... ¿Qué més pot desitjar?

De prompte, en un revolt del camí, veu el mercader á un home que, rendit per la fatiga, ab el bras

Paraulas del apóstol

—He dit tot lo que havia de dir. Ara, que obrin com els dicti la conciencia. ¡Ja están avisats!

estirat sembla voler interpelarlo. Magre, brut, pobrement vestit, el seu aspecte no es en veritat recomenable.

—¿Qué vols?—diu el caballer, deturant resoltament la inquieta bestia:—¿Qué vols? ¿D' ahónt vens? ¿Quí ets?

—Soch el Cólera—respon el pobre, aixecantse:—Vinch de Persia y vull que m' ajudis.

—¿Qué necessitas?

—Muntar á la gropa del teu caball. Vaig com tú á Bagdad, y porto ja tants días de camí per aquestas vías polsosas!...

Atrevida li sembla al mercader la petició del miserable. ¿Es el Cólera, vá á la seva estimada ciutat, y vol que 'l deixi muntar ab ell pera serhi més prompte?... ¡Jamay!...

—Rebutjo la teva demanda. Traydor sería als meus germans si, sapiguent quí ets, m' avingúes á durte á Bagdad.

El Cólera 's posa á riure.

—Pero si de tots modos també hi aniré!.. La teva negativa no fa més que retardar d' unas quantas horas el moment d' entrar jo en funcions... No siguis tonto; déixam pujar!.. No te 'n penedirás.

—¿De veras?

—Escolta lo que vaig á dirte. Me propono treballar á Bagdad quatre senmanas, matant á rahó de dos ó tres cents vehins per día... Pero si 'm portas en el teu caball, te prometo no matarne més que...

—¿Quánts?

—Deu.

—¿M' ho juras?

—¡Aláh es testimoni de las mevas paraulas!
Seduhit per la hermosa oferta, el mercader no titubeja més.

—¡Pujal—

Y emprenent altra vegada el trot, Cólera y mercader s' encaminan á Bagdad callats y serios.

Arribats á la porta de la ciutat, l' amo del caball l' atura.

—Ja hi som!. Baixa.

—Gracias—fa 'l Cólera, desmontant lleuger.

—¿Recordarás la teva promesa?

—Lo dit, dit. Deu morts cada día, y prou. Aquí 'm trobarás cada vespre, si alguna queixa tens que dirigir-me.

Comensá l' endemá á treballar el Cólera... y encare Bagdad recorda ab espant la violència de la cruel fuetada.

El primer día hi hagué cent trenta morts.

El segón, vuytanta sis.

El tercer, doscents quaranta.

El quart, cent vintidós.

Davant de tan espantosa xifra, el mercader, malgrat la repugnancia que la presencia del odiós foraster li causava, resolgú el quint día anar á empendre al ingrát protegít.

—¿Així—va dirli al véurel—així cumpleixes la solemne paraula que prenent per testimoni á Aláh vares donarme?

—En efecte: així. Jo sempre he sigut molt formal.

—Pero, ¿no 'm vas dir, falsari sense cor, que tan sòls matarías á deu vehins per día?

—Deu n' he matat no més.

—Donchs ¿y els altres?—cridá el mercader, exasperat:—De qué han mort?

El Cólera va mirársel fit á fit, y ab un to de sinceritat que no donava lloch al dupte, respongué ab serena calma:

—Els altres... han mort de por.—

Ara que tant se parla de las anadas y vingudas del hoste del Ganges, ¿será inoportú recordar á la gent que no es sempre aquest terrible assot lo que mata á molts desdixats que, de bona fé, per culpa d' ell creuhen morir-se?

A. MARCH

GLOSARI

Segurament que haureu llegit aquest anunci en algun periòdic:

«En el año de gracia para la humanidad se universalizará el alimento sintético.»

Aquest aliment sintètic l'ha trobat un savi de Girona, i amb ell ja s'ha acabat el menjar. Podrà menjar el que tingui'l capritxo de sapiguer el gust de les coses, o el que se li anyori'l paladar; però'l que no més vulgui alimentar-se, treure'l ventre de pena, complir, pendrà una pastilla sintètica i podrà viure com un príncep; com un príncep de poca gana.

Aquest aliment concentrat, així que'l savi'l va descobrir, diu que'l va provar en un manobra. El manobra va pendre pastilles, dugues al dematí i dugues a la tarda, i al cap de dos dies de pendre-les li va agafar gana

i no'n volgué més, però havia quedat demostrat que's podia viure am pastilles.

El savi d'aquet gran invent és un savi higienista: un d'aquells savis que'n tenen un a cada poble, que atormenta als ciutadans fent-los sapiquer de lo que moren, de lo que han de morir i de lo que moriran; és un zaragoçà de les malures, acribillant amb estadístiques que fan posar la pell de gallina; un corcó il·lustre, una amenaça, el nunci de la salut fent la crida de la mort per totes les places i carrers aont hi hagi gent que vulgui escoltar-la.

Aquet savi és el savi tipo, el savi de Linneo, el savi tronc, que tots n'havem trobat arreu i tots ne coneixem exemplars. És el que escriu a les revistes, als «Ecos» del seu poble, allí on pot; és dels que parlen de pauperismo, dels que de les ciutats en diuen urbes, de les provincies en diuen órganos, dels pobles entrañas, i dels fets que hi passen eslabones; és dels que dels rics en diuen primates, dels homes arreglats pudientes, i dels pobres menesterosos; és dels que dels fills en diuen vástagos, del jeure molície, del cap sensorium, dels peus base, del menjar vitalisar-se, de no menjar desnutralir-se, del viure gastar forces vives, i de l'enterrar sepelio.

Aquets savis sempre demanen, i algunes vegades obtenen, i aquí plora la criatura. Quan demanen sifons hidràulics, a lo que són molt aficionats, el ve'ls creu o no'ls creu, i si vol morir sense sifon hi mort, i no hi ha res que dir; si demana fumigacions, es fumiga lo que's pot, i en paus; si vol «desinfecció urbana», i l'urbanitat no perjudica, un se deixa urbanisar, i el savi està content, i calla, i el desinfectat pren paciència; però hi ha voltes que no ataquen al vehí, ataquen lo que no té defensa: ataquen, en nom de l'higiene, els carrers típics, els llocs pintorescs, les ruines plenes d'eura i els claustres gornits de poesia. Per tot allí ont hi ha bellesa hi veuen el microbi amagat; per tot ont hi ha rius que reflexen hi veuen aigües «mefitiques»; aont hi ha patina, bolets; aont hi ha flors, casos; aont hi ha dones, contagi; i tant vos xeringuen a tot arreu, amb el seu afany de fer-nos viure, que si no'ns solidarisem, els que encara no som savis (gracies a Déu), tindrem d'emigrar a terres de tontos, pera poder morir am desahogo.

Ara, el savi de Girona, com tants colegues d'altres llocs, la té amenaçada al plàtan. El plàtan és l'enemic! Guerra al plàtan! El plàtan, com més hermós és, més boles cria i més mosquits; i com que'ls mosquits també són «mefitics», i com que no poden posar mosquiteres en els parcs ni en els passeigs, els savis han influít pera que'ls anessin tallant, i qui vulgui ombra que se'n estigui, i qui tingui calor que sui, que no hi ha res tant higiènic com una bona suada.

En poc temps n'hi ha hagut dos casos. A Palma hi havia un passeig, que era'l mellor que tenien, i el savi d'allí'l va fer tallar, i els homes pràctics van ajudar-lo, treient-ne mils duros de llenya. A Girona hi ha la Devesa, que és el passeig més frondós i més bonic de Catalunya, i el savi d'allí, el de les pastilles, ha treballat pera que'l tallessin, o, més ben dit, pera que l'aclarissin, i l'Ajuntament se l'ha escoltat (pot-ser és que també vol fer llenya), i un rengle d'aquells bells arbres ja

EL BON RECORT LA OMLIRÁ

LA VEU DEL BON SENTIT

—Y dígame usted, amigo: ¿quién presidirá ahora la Zolidaridaz?

—Perdoni, pero aquesta presidencia no quedará may buyda, per nosaltres.

estan senyalats pel botxí i els mataran un d'aquets dies.

L'higiene haurà triomfat, i el savi de Girona també; però abans de que'ls tirin a terra voldriem dir a l'higienista que cada plàtan val més que ell, i tot el pas seig tant com l'higiene. Per haver-hi arbres com aquells s'han de passar més de cent anys, i per haver-hi un savi com el sintètic no's tenen de passar gaires dies. Són savis patògens am caldo que aixís que'n mor un en neixen d'altres.

I ara, pera acabar, una crida: Demanem al president d'això de «La festa de l'Arbre» que's traslladi a la Devesa, amb el seu ramadet d'infants, i facin «L'enterrament de l'Arbre» posant gases a les branques dels arbres que van a matar.

El viatge és barato. No hi haurà mosquits, i no'ls costarà res de mantenir-se: am dugues pastilles sintètiques poden fer una juega amb higiene.

XARAU

HOMENATGE A N' EN GABRIEL ALOMAR

Aprofitant l'estada á Barcelona de nostre company de Redacció l'escrip-

—Deixéu, deixéu que li retingan, allí, el cós... El seu esperit, deslliurat, es y será nostre eternament.

tor mallorquí en Gabriel Alomar, que aquí conta ab nombrosos admiradors, s'ha pensat en dedicarli un homenatge, idea que ha sigut entussiásticament acullida.

Al efecte s'ha organísat un banquet popular que's donará en lloch que oportunament anunciará la prempsa diaria, y quinas contrassenyas s'expendeixen al preu de 6 pessetas en els següents punts: Centre Nacionalista Republicá, y Administracions de «El Poble Catalá», «La Publicidad», «El Diluvio» y «La Campana de Gracia».

SISTEMA EGIPCI

Don Teodoro: —¿Aixó 't pensas?... ¿trobar la pau després de mort?... Donchs, té... luna escupinadal...

REMORDIMENTS DE CONCIENCIA

—¿Veus?... ¿quina necessitat ne teníam de fer aquella etzegallada?... Ens podíam esperar dos anyets, y trobavam la feyna fetal...

—Bé, bé,... ¿qui 't diu á tú que d' aquells polvos no n' hagin vingut aquests lodos?...

TEATROS

PRINCIPAL

Avans d' ahir degué estrenarse *El viatge del senyor Pons*, comedia antiquíssima del repertori francès, original de 'n Labiche, autor que ha ajudat á labrar la reputació de molts dels escriptors còmichs de casa nostra.

La obra consta de quatre actes, tres dels quals se desenrotllan á París.

En el repartiment hi tenen senyalat lloch els principals artistes: las senyoras Morera, Balestroni y Palmada; y els senyors Giménez, Ballart y Codina.

La próxima senmana donarém compte de la representació.

CIRCO BARCELONÉS

Un éxit ben complert ha obtingut la companyia Gravina en las dugas obras representadas fins avuy: *Geisha* y *La Mascotte*. Y la veritat es que no n' hi ha per menos. Se tracta de una companyia italiana de opereta que té totas las condicions pera satisfacer al nostre públich, tan amich del género lleuger. Cantan ab art, declaman ab gracia, presentan las obras ab esplendidesa; contan ab un pomet de caras bonicas entre 'l ram de senyoras; no es extrany, donchs, que las funcions se contin per plens, ni que 'l públich s' entussiasmi cada nit al punt de fer repetir la majoria dels números culminants.

Entre 'ls artistes cal anotar ab ventatja en primer lloch á la senyora Magnoli, que 's veu ovacionada ab justicia,

á Emma Gravina, y als senyors Gravina (César), Plinio y Pompei.

L' orquesta molt acceptable baix la direcció del *professore* Canepa, qu' es un mestre que pot anar á tot arreu y sol... sense por de perdres.

ROMEA

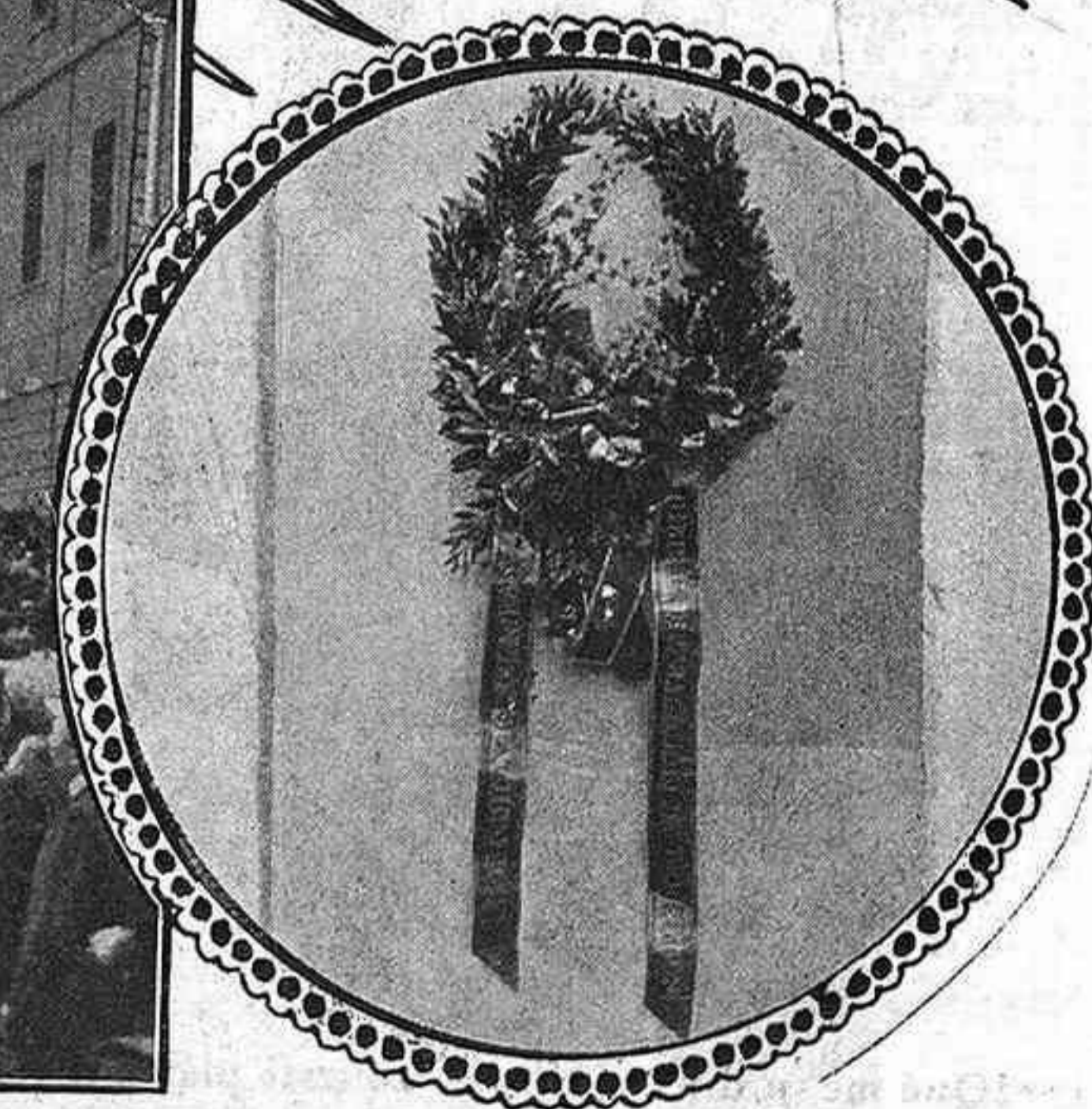
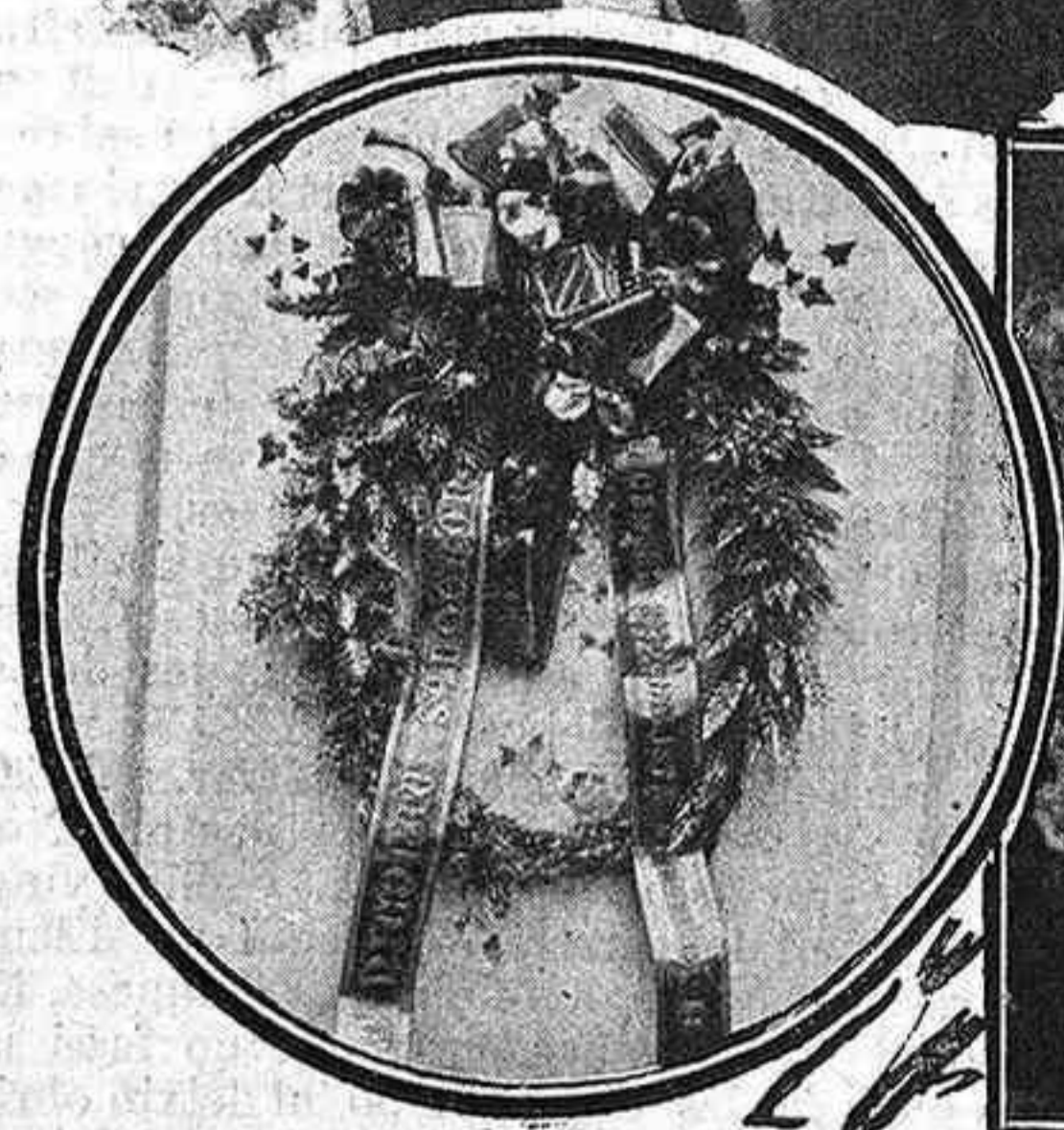
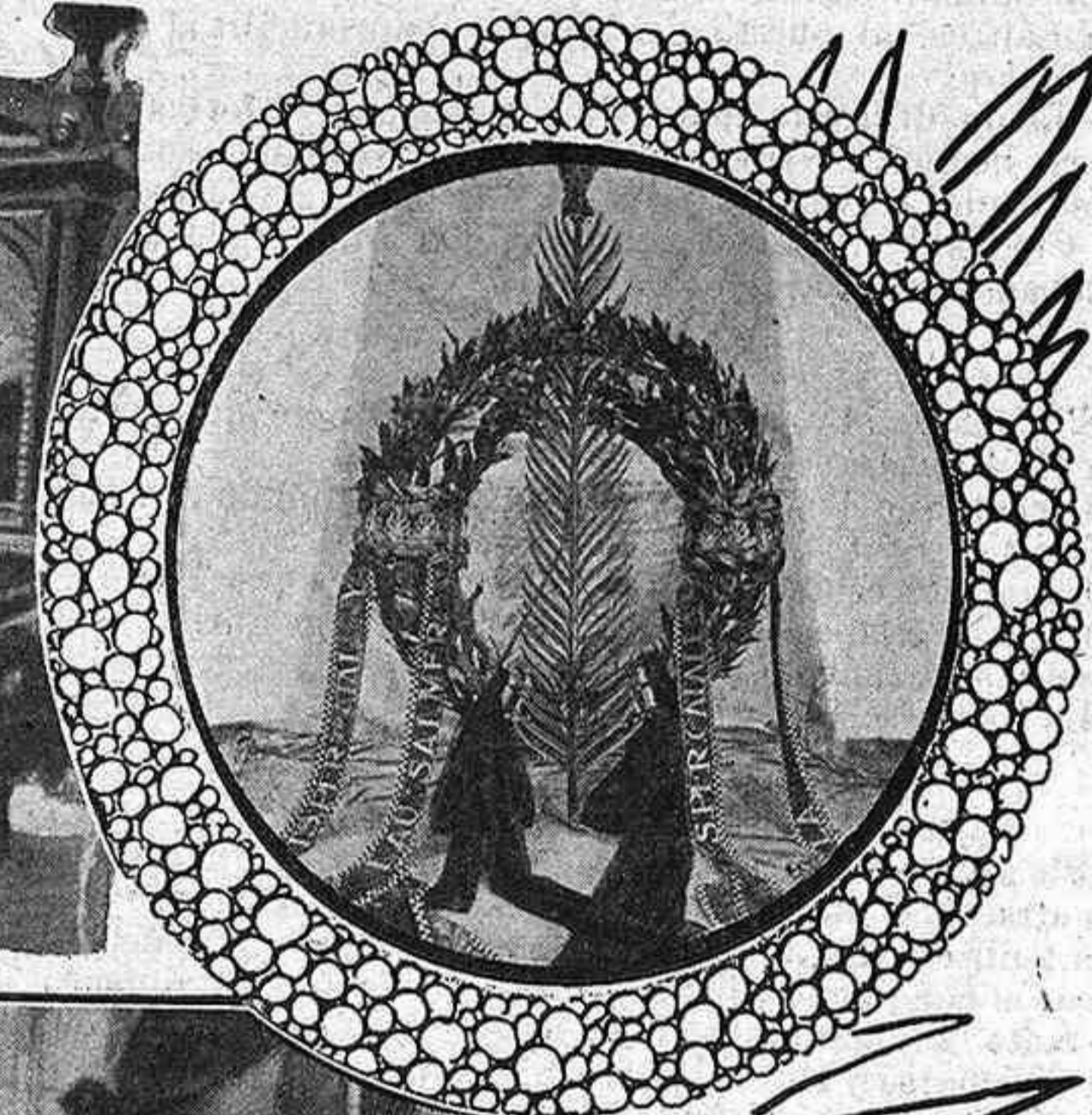
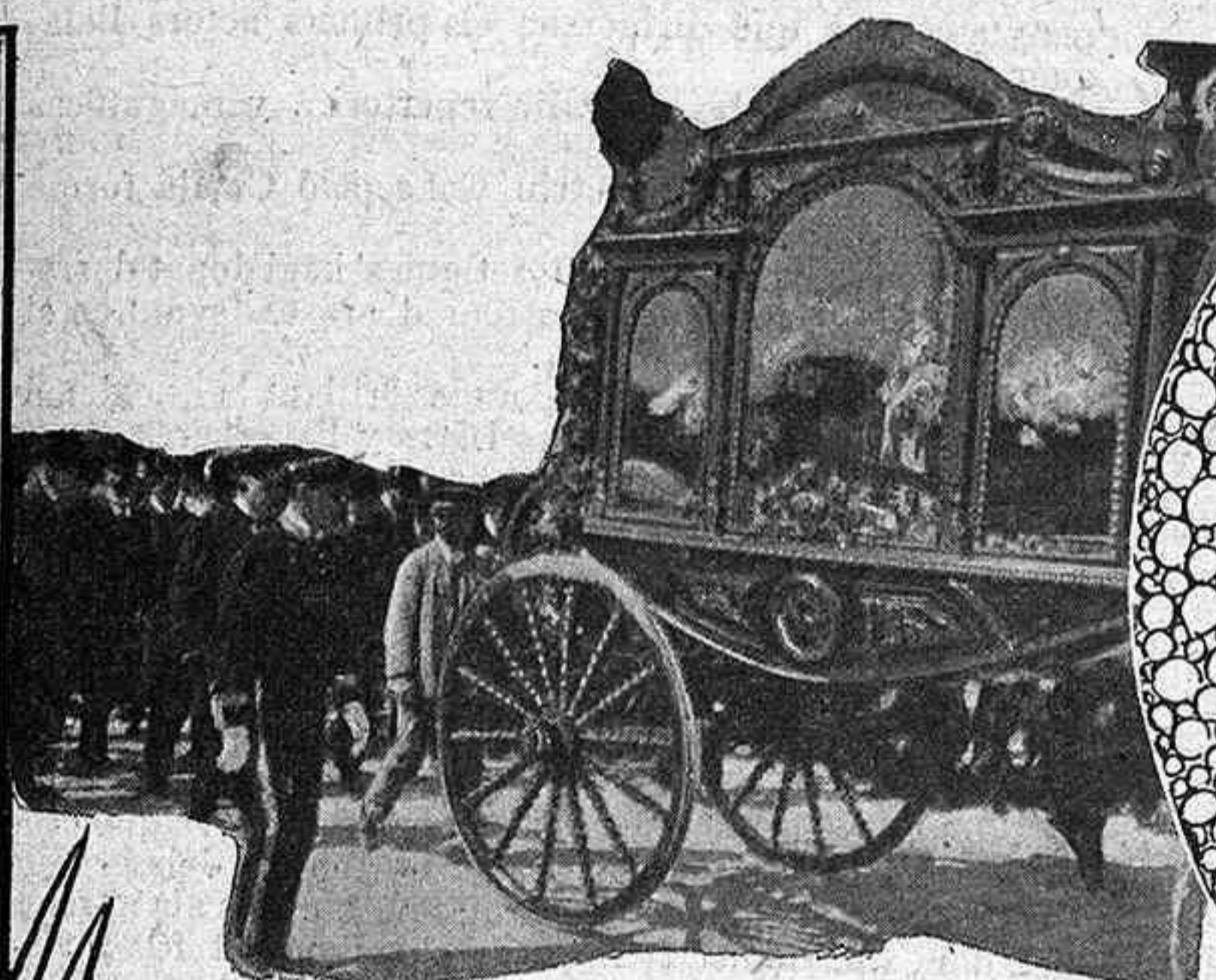
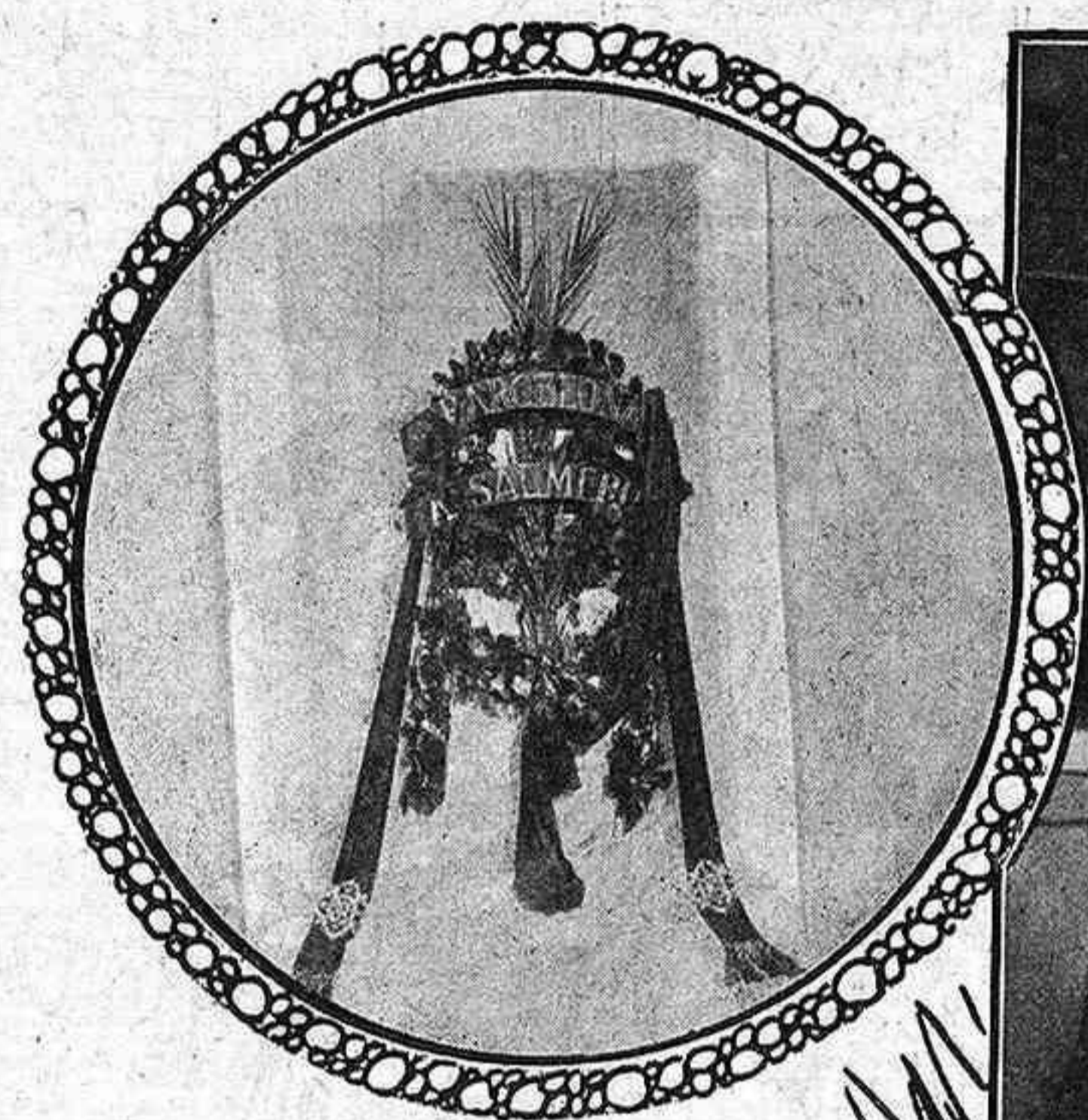
Va instituirse á Barcelona un *Patronat contra la Tuberculosis* que no ha acabat ab els tubérculs pero que 'ls hi fa tan mal com pot. Del mateix modo, donchs, disfrutém també de una *Junta de Teatros* que no ha acabat encare ab els espectacles pero que 'ls hi té l' ull á sobre y acabarà ab ells á no trigar gayre. Ara li ha tocat el *rigor de las desdichas* al «Teatre Catalá» que havia de inaugurar sas funcions el 23 del mes passat, un teatro que, será lo que 's vulga, pero que en cas de un sinistre ab desgracias resulta el més *agraciat*, donchs además de disposar de quatre portas al carrer de Mendizábal, es el que té més á la vora l' Hospital y... el tranvía de Sans.

Pera deixarli obrir els senyors del Govern Civil exigeixen tals reformas á la Empresa que aquesta 's veu obligada á nivellar la sala d' espectacles ab las demás dependencias y ab las portas del carrer.

Heus aquí la tasca d' aquesta gent: ensorrar, aplanar, enfonzar lo que s' aixeca dos dits sobre peu-plá. Nosaltres, vinga enlayrar la nostra escena, y élls, vinga *rebaixarnosla* al nivell del carrer.—Vet' aquí un dilema ben difícil de resoldre, deya amohinat en Franquesa. Els de la Junta no 'm volen deixar obrir que no fassi las obras, y jo no puch fer las *obras* que no 'm deixin obrir.

—Y qué obras piensa hacer? li preguntava el delegat del governador.

ENTERRO DE DON NICOLAU SALMERÓN

Corona del Ajuntament de Barcelona.
L' atahut. — Corona del Congrés.
Corona del Centre Nacionalista Republicà de Barcelona.

L' atahut es traslladat del vagó al cotxe fúnebre.
Al Cementiri. Donant sepultura al cadavre.
La multitud se posa en marxa.

El cotxe fúnebre. — Corona de la representació parlamentària catalana.
La presidència del dol.
Al passar pel carrer de Bilbao. — Corona del Círcul Republicà de Barcelona.

—Tingui... llegeixi! li responia, entregantli la llista de repertori... Ja veu si 'n faré... y que n' hi han de ben importants!... Guimerá, Iglesias, Bonavía... demani!

Nosaltres, al puesto del delegat, hauríam dit al amo del *Romea*:

—Es un decírselo á usted,... ¿sabe cuál reforma les habría hecho?... Nada de albañilería!... Hubiera cambiado el título: en vez de *Teatre Catalá*, ponerle «Teatro de D. Clodoaldo»... Ja vería usted con qué urgencia le aprobaban el informe!...

TÍVOLI

S' ha estrenat una obreta lírica en un acte que porta per títol *Subasta Nacional*.

Dihent que l' autor de la lletra es en Sañudo Aufrán está dit casi tot.

La música está á una mica més d' altura que 'l llibre, pero no es gran cosa la partitura del senyor Enrich. Va repetir-se un tango.

La Ramos... Deu n' hi dó.

CÓNCERTS DE EUTERPE

Ple á vessar hauría estat segurament el Tívoli, donats els atractius del programa, el día de la Mercé; pero varen tenir els simpátichs coristas la desdixada idea de dedicar el concert al *Sindicat d' iniciativa* y, naturalment, es tanta la mala sombra d' aquesta entitat, que 'l públich va escamarse y sóls els parroquians més devots del gran Clavé acudiren á disfrutar de una festa artística que podí haver sigut la més deliciosa del any.

De manera que si 'l concert va produhir déficit, el coro está moralment en el dret de demanar als del *Sindicat* que li abonin la cantitat perduda, ja que d' ells es la culpa del retrahiment del públich.

Per lo demés, cal fer constar que 'l programa—Clavé casi tot y molt ben interpretat—entussiasmá ab freqüencia al auditori, qui premiá ab abundants aplausos la magistral labor dels estudiosos coristas, hábilment dirigits pel Mtre. Sadurní.

ELDORADO

Demá, dissapte, inaugura sas tascas la aplaudida companyia cómica que dirigeixen els primers actors Balaguer y Larra.

Porta bons artistes, escullit repertori... y magníficas intencions.

La celebrada primera actriu Concepció Catalá forma part de la companyia.

Pensan estrenar tot lo milloret que s' hagi donat darre-rament á Madrid, y que s' estreni d' ara endevant en el *Lara* y en la *Comedia*.

Segurament será una temporada brillant la que demá comensan els populars artistes Larra y Balaguer.

Que aixís siga, desitjém.

NOTAS:

En el teatre del «Centre Nacionalista Republicá de Gracia» y ab carácter de *proba d' estudi* va representarse diumenge passat *La Bèstia*, drama en tres actes de 'n Pere Colomer y Fors quin judici crítich no podém ni volém detallar fins á l' hora de l' estrena definitiva que creyém será ben aviat, ab diferent títol, en un dels principals escenaris cataláns. Adelantarém tan sols als nostres llegidors que la nostra impressió de moment fou fortament afalagadora; d' afirmació y de dressera artística pera la personalitat de 'n Colomer. Se tracta d' una obra ben seriosa y ben sincera, d' empena y de procediments moderníssims... Felicitém al autor. Ah,... y als intérpretes, que varen *laborarla* ab forsa voluntat.

* Ens diuhen del *Niu Tranquil* que la festa celebrada el día 23 per aquesta important societat ab el títol de *Blanch y Negre* va veures tan y tan concorreguda y va ser de tan espléndits resultats que no van tenir altre remey sinó continuarla l' endemá *con mayor éxito, si cabe*.

Ens en alegrém *muy* y que consti en acta.

L. L. L.

UN PAGÉS QUE NO HO ES TAN COM SEMBLA

—¿Qué me 'n dius, Tófol, d' aquests plátanos tan guarnits?

—Que més goig fan els nostres presseguers, ara que comensan á ser ben plens de préssechs madurs.

EL FEMINISME EN MARXA

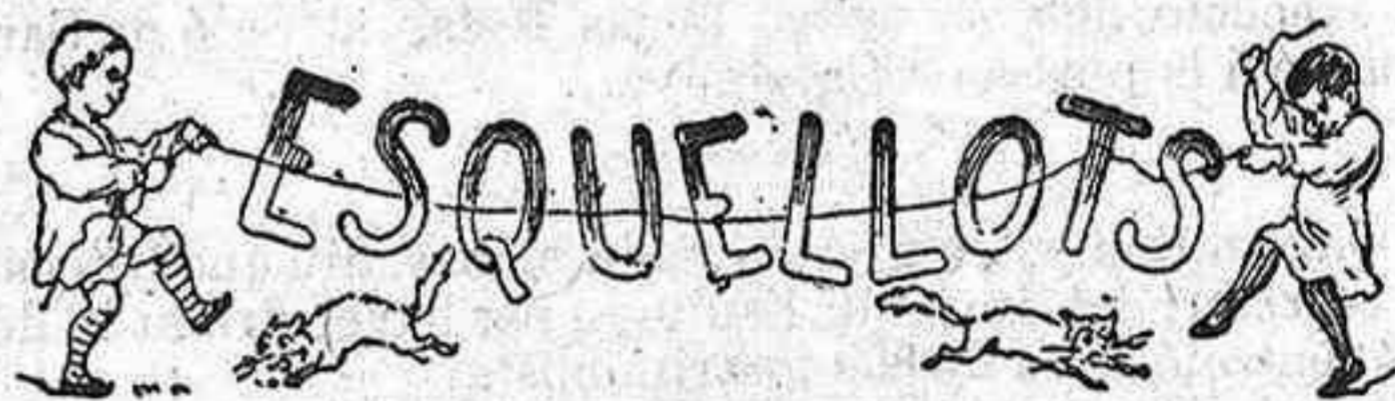
Mme. Elena Meropolsky, la primera dona-advocat que ha informat davant dels tribunals de París.
(Inst. ROL)

ESCOLTI...!

Senyor Bastardas, escolti; vosté que es una persona que treballa per la higiene y la cultura del poble com ho ha demostrat fa poch ab aixó de las colonias escolars, que, val á dirho, al nostre ajuntament honra, ¿no 's podría, senyor meu, ferla mes gran aquesta obra..? ¿No 's podría també enviar cada any, tot un mes á fora als infelissos poetas que voltan per Barcelona? A n' ells també 'ls hi convé reforsarse y menjar forsa y respirar ayres purs per sanejarse llurs closcas, puig ara, pera inspirarse tenen d' anar buscant ombras sota 'ls arbres d' un passeig ó al Parch, quan está á las foscas, sens poguer donarse 'l gust de fruï unas quantas horas en algun poétich lloch que hi ha en molts pobles de fora, boy sentint els rossinyols, las cigalas, ó granotas, barallantse ab els mosquits, jugant á fet ab las moscas, fent xistus ab els pagesos y ab las pagesas fent broma, que aixó obra la inspiració (y fa tancá alguna porta.)

Vegi, donchs, si s' organisa l' any que vé aquesta colonia que aixó, á mes de contribuir á sa higiéncia y culta obra, no hi ha dupte que faría un gran be á la patria nostra.

J. STARAMSA

Barcelona, ab orgull podém dirho, es la primera ciutat d' Espanya que haurá comensat á honrar la memoria del gran Salmerón en una forma digne y perdurable.

Desde 'l dimars de la senmana passada el qu' era carrer Major de Gracia porta el nom del ilustre pensador, del gloriós amich de la nostra terra.

Veritat es que 'l qui més hi ha guanyat es el carrer.

Fíns ara 's deya Major.

Ara 's diu Salmerón.

¿No es aquest nom mil vegadas major que 'l que avans duya?

Per alló de que «qui no té res que fer, el gat pentina», diumenge els joves rebeldes varen reunir-se en solemne assamblea.

En-ella els que feyan d' apuntadors van proposar:

- «La socialisació del poder;
- »El derrumbament de totas las religions sobrenaturals;
- »L' adveniment del home á la vida, y
- »La sustantivitat del partit.»

Com ja pot suposarse, ningú va entendre res, tot va aprobar-se per unanimitat, y no tenint els oradors altra

cosa que dir, s' aixecà la sessió y la gent va anarse'n á caseta.

Y ara, fins á la próxima *solemnitat*, ¿eh?

Ficarse els del *Sindicato de iniciativa* en qualsevol cosa y sortir aquésta malament es lo mateix que posar oli en un llum.

Exemple, el concurs de sardanas *organisat* per ell y anunciat com un dels principals números de las sevas festas.

Una dansa que, segons el poeta,

«..... es la dansa més bella
de todas las dansas que 's fan y 's desfán»,

¿saben cóm va acabar, gracias á la *acertada* direcció de la *Comisión de festejos*?

A bolets y á garrotadas, y si no va haverhi tiros, agra-hím'ho á l' autoritat que paternalment va apaciguar els ànims, més ágitats el divendres á las Arenas que las onas del mar procelós en día de tempestat desencadenada.

¡Pobre Maragall!...

«..... La dansa més bella
de todas las dansas que 's fan y 's desfán...»

A mormas se desfán aquéstras devegadas, quan certs *sindicatos* tenen ocasió de barrejar's-hil...

El día del concurs de globos de paper de *mucho efecto* —paraulas del primitiu programa— un d' aquests apreci-ables artefactes va incendiar, al caure, un arbre del carrer de Bailén.

De modo que, ara com ara, en el *debe* del *Sindicat d' iniciativa* ja hi figuran:

Una escala propietat del Ajuntament trencada.

Un arbre cremat.

¿Se continuarà?

Per avuy s' anuncia al Gran Vía l' estreno d' una producció titulada *El gran embustero*.

Tractantse d' una obra que porta semblant títul, creyém que 'ls autors s' han equivocat de casa. No es el Gran Vía el local més indicat pera donarla al públich.

¿Per qué, per exemple, no l' estrenavan al teatro de don Alacandro?

Allí sí que hauria anat al pèl.

Diálech cassat l' altre día al vol, á la Rambla:

—Tant que 's burlan del *Sindicat* y de las sevas iniciat-ivas y lo cert es que, sempre que ha fet bon temps, en els actes qu' ell ha preparat may hi ha faltat concurrència.

—No 'n fassis cas d' aixó. Més gent hi hauria hagut, podem dir, parodiant á Cromwell, si s' hagués anunciat la execució dels *directors* de las festas al Saló de Sant Joan ó á la plassa de Catalunya...

Onze mil anys de presiri, nada menos, diu que li tocan al secretari del Jutjat d' Esplugas per haver firmat la documentació falsa de 800 matrimonis!...

Vuyt cents marits y vuyt centas mullers, mil siscentas personas que probablement se tiravan els plats pel cap, vivint en un constant infern, y que ara tindrán ocasió propicia y cómoda de separarse.

Ves quína justícia la de la terra!... ¿Y per aixó han de imposar onze mil anys de presiri al espavilat secretari?

Si fós jo un casat d' aquestos
enviaría á aquest senyor
nó onze mil anys de presiri...
tonze mil benediccions!

Llógica aplastant:

Un lerroxista y un solidari comentan la migrada ma-nifestació del poble de Madrid durant l' enterrament de 'n Salmerón.

El lerroxista:—Aixó hauriau volgut vosaltres, eh?... Enterrarlo á Catalunya!...

El solidari:—Imbecils!... Lo que nosaltres hauríam volgut es no haverlo hagut d' enterrar enlloch!

De la Solidaritat
en Salmerón n' era l' ànima;...

cataláns, ploréu al mort...
¡pro res de *desanimarse*!

Ni en el punt més céntrich de Madrid, ni en la famosa *Puerta del Sol*, al passar l' enterro de D. Nicolau va ha-verhi, segons contan, la més petita aglomeració de gent, tal va ser de indigna y freda la despedida de aquell po-ble al *darrer español* que li havia consagrat el cor y el cap tota sa vida.

Y diu que deya un catalá, al fixarshi:

—La fredor es signe de mort, oy?... ¿Quí és, donchs, més mort el cadávre que va á la caixa ó el poble que ab indiferencia el veu passar?

Agafat ab pinsas:

—Suposo que deus haver anat al congrés mariano...

—¿A quin congrés?

—Ja t' ho dich, mariano!

—Veurás, noy ¿que te 'm vols passejar?... No m' en dich jo de Mariano.

—No t' ho dich pas que t' en diguis: jo 't pregunto si has anat al congrés dels pares marianos de Zaragoza.

—Aixís, home!... No veus que parlant no veig lo que son majúsculas ni minúsculas!

A n' en Costa un de la Costa
se li acosta y ab grans fums
li diu—Costa: pró qué 't costa
deixá 'l cárrech de Consums?

¡Quín escándol al carrer de l' Universitat!

¡Un marit que atrapa *infraganti* á la costella en íntim colòqui ab un capellá! ¡Ab el seu pare-confessor!

Ja 'm sembla endavinar aquest curt y substanciós diálech:

—¿Qué hi feya, vosté, en calsetets ab la meva senyora?

—Perdoni, pero no li puch dir...

—Óm, no?... Ja li faré dir per forsa, jo...

—No, senyor, no... dispensi... ¿Y el secret de confes-sió, donchs?...

Entre promesos:

—Sabs que 'm sembla *Jaimitu*?... Que ara es l' hora de que parlis formalment de matrimoni al meu papá...

—¿Per qué?... ¿Que has conegut qu' está de bon hu-mor, avuy?

—¡Cá,... al contrari! Está furiós de resultas de haverli ensenyat el compte de la modista... Y aixís el farém content, al saber que d' ara endavant et tocará pagarlo á tú.

NOTAS DE CASA

La simpática *Fundació Horaciana d' Ensenyansa* ens participa que ahir, día 1, tingué lloch la inauguració del curs corresponent al any escolar de 1908-909.

∴ Els propietaris del *Sport-Tiro* tingueren la amabilitat de convidarnos al *Certamen de tiro al blanch* celebrat en el seu local el passat diumenge.

∴ La «Beneficencia del Vendrell» va remetre'ns el programa del *Gran Concert* donat en aquella vila el día 27 del pas-sat mes baix la iniciativa y ab el concurs dels notables artistas vendrellenchs Pau Casals, Benvingut Socías y Bonaventura Dini.

∴ També reberem el programa de las funcions de teatro y balls que ab motiu de la Festa major de Molins de Rey varen donarse en el seu *Centre Catalanista* els días 29 y 30 de Se-tembre y 1.º del corrent.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN EL ÚLTIM NÚMERO

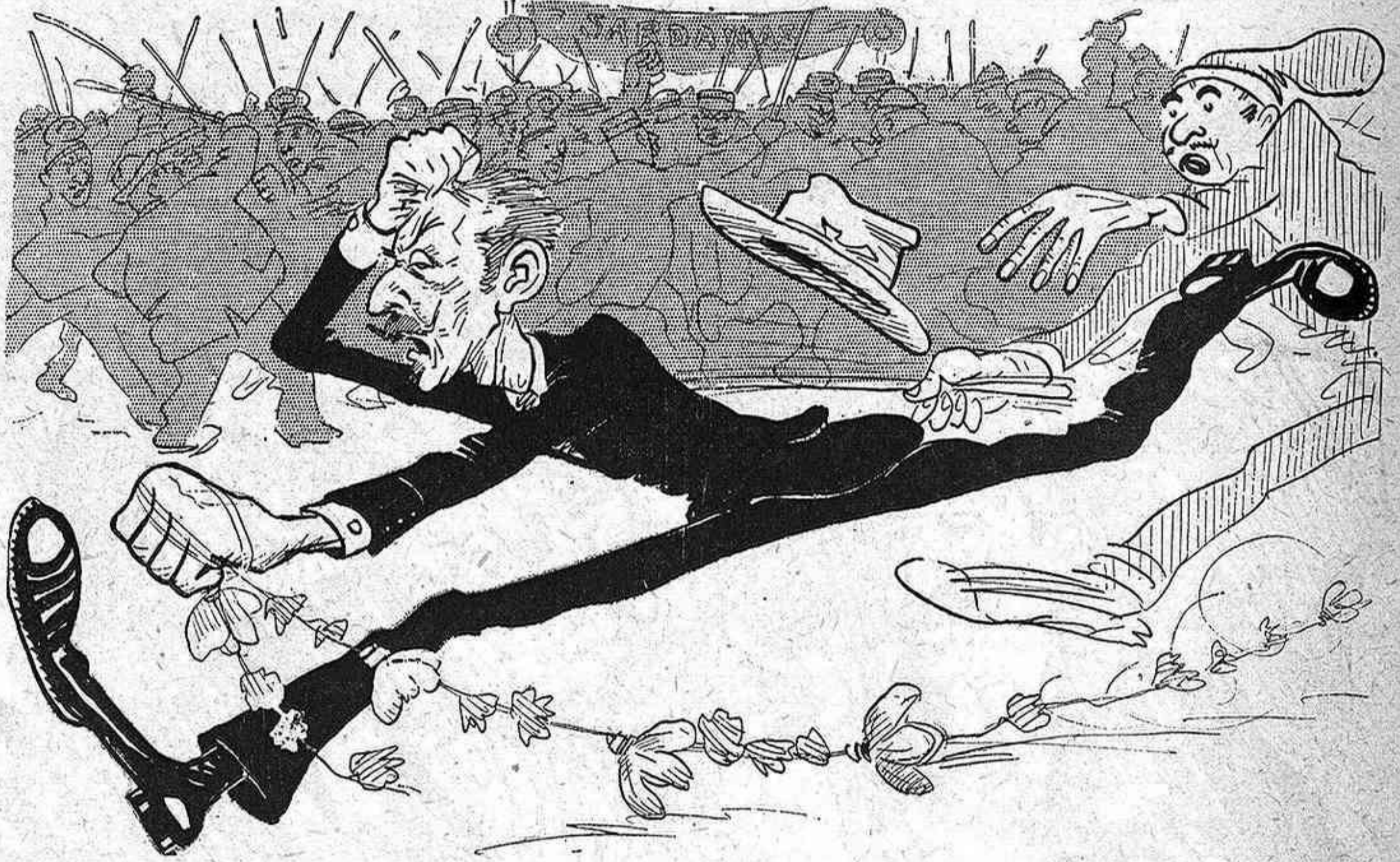
- 1.ª XARADA I.—*Es-ca-yo-la*.
- 2.ª ID. II.—*Ni-ca-si*.
- 3.ª ANAGRAMA.—*Llimar, mirall*.
- 4.ª TERS DE SÍLABAS.—*Girona, Roseta, Natalia*.
- 5.ª TELEGRAMA-TARJETA.—*A cal notari ó uns capítols matrimonials desfets*.
- 6.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Pescador*.
- 7.ª CONVERSA.—*Cap*.
- 8.ª GEROGLÍFICH.—*Clarinet*.

DESPEDINT ALS TRES FORASTERS QUE HAN VINGUT

—Ja ho sabeu, donchs. Sempre que las vostras terras pateixin de sequedat, no heu de fer més que avisarnos. Pujarém els del *Sindicato*, colocarém un parell de bombetas y laygua desseguida!

LAS SARDANAS DEL SINDICAT

Ab uns premis tan raquítics
y un concurs tan informal,

alló va resultá, al últim,
una sardana de blaus.

TRENCA-CAPS

XARADAS

I

DETECTIVADAS

UN CRIM MISTERIÓS

Un día fret d' hivern que l' aygua queya á botas y barrals de dalt del cel, estava Sherlock Holms prop de la taula acabant de menjarse tres bifftechs, quan se li va apareixe á casa seva un home alt, de pèl roig y nas vermell y li digué:—Senyor, vinch á anunciarvos un crim que s' ha comés á Flakdeseny. En Sherlock va llensá una *tot* á terra y acostantli un silló li diu:—Seyeu y conteume, bonhome, de quin modo ho haveu sapigut vos.

—Sens perdre temps.

Venia jo de veure una xicota que ab mí te relacions fa un any...

—Be, be;

aixó no *hu* d' interés; al bulto, al bulto, que no convé que 'l temps aixís perdém.

—Al arribar al bosch de Mhagarrinyas he trovat estirat sota d' un *tres* el cadavre d' un home que portava sabatas en els peus y al cap barret; á prop d' ell un mocador hi havia molt brut de sanch.

—¿Vermella?

—Sí; uy... ja ho crech.

—¿Era 'l mocador de *prima-invers-quarta*?

—Sí; y á dintre hi trobat aquest bitllet.

—¿Es de banch?

—No senyor; es del tranvía.

—Y ¿ahónt es el mocador?

—Miri, aquí 'l té.

—Aixó ja es una proba que no falla.

—Pero ¡qué veig! mireu, senyor... K. V.

—¿Que vé, dieu? ¿quí..? ¿la víctima?

—No, observo

que son las iniciales que té; mireu.

—Sí, pro aquest mocador no es de cap home ¿veyeu aquests... d' aixó, que ja son séchs?.. son de una dona, pro de dona vella que tenia 'l seu nas com un safreig; y aquesta olor de peix que fá, m' indica que aquí hi ha complicat un peixater.

—Pro aquesta sanch...

—No es sanch de cap persona.

—(Veyám si será sanch de peix també.)

—Permeteu que la tasti y que *hu-dos-terça*; per mí es sanch de tocino.

—Ja aném be.

—¿Y la víctima té alguna ferida?

—Sí; á la *hu-tres-quarta-cinch*.

—Així 's deduheix

que va ser pel derrera la escomesa; ¡aném corrents!

—¿Ahónt?

—No perdém temps;

á veure 'l mort.

—Senyor, no cal anarhi perquè se l' han endut... y ja no hi es.

J. STARANSA

II

Es molt *hu-quart* la total y de *tres-quart* carinyosu, segon que hi trobo una cosa; que es *quart-quart*, parlant formal.

RAMONA ALBÁ TRENSENT

MUDANSA

—¿Tot aquell que seu?
Si *tot*, á mí m' ho deu.

A. ROCA COLL

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

EL HOGAR Y EL TRATO SOCIAL

ARTE DE EMBELLEGER LA VIDA

POR LAURA GARCÍA DE GINER

Un tomo, Ptas. 4

Encuadernado, Ptas 5

ARTES INDUSTRIALES

DESDE EL CRISTIANISMO HASTA NUESTROS DÍAS

*Orfebrería - Hierros - Bronces - Armas - Mobiliario - Marfiles - Cerámica - Vidrios
Tejidos - Bordados - Encajes - Tapices*

POR

H. GINER DE LOS RÍOS

Un tomo en 8.º

Ptas. 8

DEMÀ DISSAPTE

NÚMERO EXTRAORDINARI

DE

La Campana de Gracia

SALMERÓN

AL TRAVÉS DE LA

CARICATURA

8 planas

10 céntims

PRONTO APARECERÁ

EL POPULARÍSIMO LIBRO

El Año en la Mano

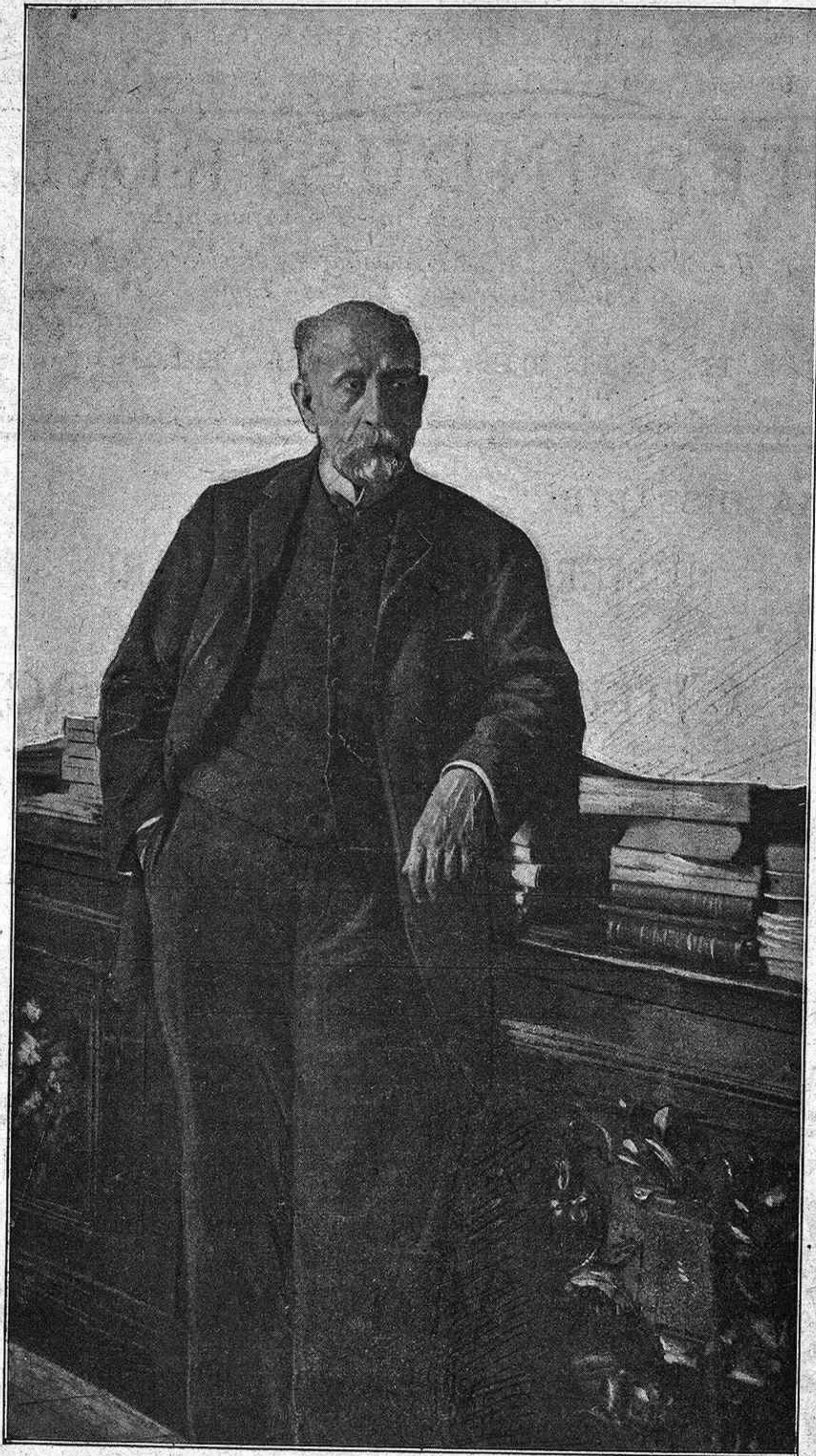
ALMANAQUE-ENCICLOPEDIA DE LA VIDA PRÁCTICA

Pueden nuestros corresponsales formular el pedido

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certifiat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

SALMERÓN ÍNTIM

L' últim retrato del gran patriota.